

Kaustisen seutukunta
Lestintie 39
69440 LESTIJÄRVI

LAUSUNTO

22.9.2020

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

ASIA: HE 87/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta
HE 114/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun hallituksen esityksen (HE 87/2020 vp) täydentämisestä

1. Työllisyyskokeiluun haun ja toteuttamisen taustaa

1.1 Kaustisen seutukunta kokeilun toteuttajana

Hallituksen työllisyyskokeilua täydentävän esityksen mukaan Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat olisivat työllisyyskokeilun alueina ja toteuttajina osana Keski-Pohjanmaan maakunnan kattavaa työllisyyskokeilua. Kokeilun käytännön toteuttamiseksi on suunniteltu toimintamalli, jossa Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat toteuttavat kokeilua kuntalain 51§:n mukaisen yhteistoimintaelimensä Lestijärven kunnan lautakunnan Kaustisen seutukunnan kautta.

Kunnilla on seutukunta-toimintaa koskeva kuntalain mukainen, toistaiseksi voimassa oleva yhteistoimintasopimus. Kaustisen seutukunnan toiminta-alueena ja yhteistoimintasopimuksen osapuolina ovat Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat. Kaustisen seutukunta –organisaatio toimii Lestijärven kunnan hallinto-organisaatiossa itsenäisenä lautakuntana, kuntalain mukaisena kuntien yhteisenä toimielimenä. Lautakunnan jäseninä ovat kaikkien jäsenkuntien itse valitsevat edustajat. Lautakunta on seutukunnan ylin päätöksentekaelin ja siitä käytetään nimitystä Seutuvaltuusto. Seutukunnan toimintaa ohjaa kuntajohtajista koostuva johtoryhmä. Seutuorganisaatiota johtaa virkasuhteinen kehittämisjohtaja.

Kaustisen seutukunnan tehtävät ovat aluekehittäminen, elinkeinoelämän kehittäminen, kuntien yhteistoiminnan kehittäminen ja seudun edunvalvonta. Seutukunta toimii kuntien yhteisenä kehittämistyökaluna ja -resurssina poikkeuksellisen laajalla tehtäväkentällä. Toimintaan sisältyy muun muassa seudullinen yrityspalvelu, laaja oma hanketoiminta, kuntien yhteisten hankkeiden ja toimintojen kehittäminen, työllisyyden edistäminen, tiivis verkostoyhteistyö, aluemarkkinointi sekä seudullisen www-portaali ja sähköisen asioinnin kehittäminen. Seutukunta antaa tarpeen mukaan kuntien yhteisiä lausuntoja ja kannanottoja. Seutukunta toimii myös EU- ja kansallisen hanketoiminnan osalta kuntarahoitusten päätöksenteossa ja maksatuksessa.

Seutukunta on toteuttanut tehtäviään vuodesta 1995 alkaen. Esimerkiksi ohjelmarahoitusta on hyödynnetty sekä EU-rahoituksena (EAKR, ESR, EMR, Leader) että kansallisena rahoituksena (mm. MKR, TEM eri ohjelmat ja hankkeet). Hankkeiden kustannusarviot ovat vaihdelleet muutamien tuhansien selvityksistä yli miljoonan euron hankekokonaisuuksiin. Seutukunta on toteuttanut kymmeniä esiselvitys-, kehittämis- ja investointihankkeita.

Kaustisen seutukunnan toiminta rahoitetaan kuntien ja ulkopuolisen rahoituksen toimesta. Kunnat osoittavat seutukunnan talousarvioon vuosittain tarvittavan määrän rahoitusta. Kaustisen seutukunnan henkilöstömäärä on tällä hetkellä 15 ja se tulee kasvamaan vuodenvaihteeseen mennessä 18:aan henkilöön. Henkilöstön osalta kehittämisjohtaja ja seutusihteeri ovat virkasuhteessa Lestijärven kuntaan. Seutukunnan henkilöstöstä osa on vakituksessa työsuhteessa ja osa määräaikaissa projektityösuhteissa. Seutukunnan hankesalkussa on tällä hetkellä 13 hanketta budjetin ollessa noin 2,5 miljoonaa euroa. Hankkeiden rahoitus koostuu kuntien ja erilaisten EU- ja kansallisten ohjelmien kautta. Seutukunta on saanut esimerkiksi Valtiovarainministeriöltä avustuksen seudullisen digistrategian ja sähköisen asiointialustan luomiseen.

1.2 Kokeiluun hakeutumisen syyt ja perustelut

Kaustisen seutu on 5:n kunnan ja noin 12 200:n asukaan alue, joka on kehittyvää ja menestyvää, monipuolisen yrittäjyyden maaseutua. Seudulla korostuvat mm. luonnonvara-ala, jossa erityisesti maitotalous, (puu)rakentaminen, turkistalous, elintarvikkeiden jalostaminen, kaupan ala, ICT ja kansankulttuuri. Alueella on kattava kiinteä valokuituverkko. Yritysten ja maatilojen investoinnit ovat korkealla tasolla suhteessa samantyyppisiin alueisiin. Seudun työttömyys on ollut maan keskiarvoa alhaisemmalla tasolla pitkään ja osalla toimialoista on ollut työvoimasta pulaa. Toisaalta seudulla on nähtävissä pitkäaikaistyöttömyyden kasvua. Seudulla on käynnistymässä lähivuosina 3 suurta tuulivoimapuistoa ja litium-kaivostuotantoa investointien yhteismäärän ollessa jopa 1,5 mrd euroa. Alueella on suunnitteilla myös muita merkittäviä seudullisia kehittämisavauksia mm. biotalouteen ja langattomien tietoliikenneyhteyksien kehittämiseen liittyen.

Kaustisen seutu on myönteisten tulevaisuusnäkymien seutua, jolloin työllisyyteen liittyvien palveluiden toimivuus ja tiivis kytkentä elinkeinojen ja laajemmin aluekehittämiseen on erityisen tärkeää osaavan työvoiman saatavuuden ja työvoiman tarjonnan lisäämisen näkökulmasta. Samalla on yhtä lailla tärkeää, että työttömyyden pitkittymiseen ja sitä kautta uhkaavan vaikeutuvan työllistymispolun ja syrjäytymisen ehkäisyyn voidaan panostaa riittävästi.

Kokeiluun hakeutuessa seudulla on nähty tärkeäksi, että palveluiden järjestämisen vastuu säilyy mahdollisimman lähellä kuntia ja että palveluiden järjestäjällä on alueensa elinkeinojen ja toimintaympäristön tuntemus. Kunnat kokevat, että julkisten palvelujen keskittyminen ja myös TE-toimiston palvelujen fyysisten toimipisteiden vähentyminen ja resurssien pienentyminen ovat vaikeuttaneet asiakaslähtöistä, henkilökohtaista palvelua sekä heikentäneet alueen tuntemusta toiminnan etäännyessä ja henkilöstön vähetessä. Samalla alueen tilanteen ja tarpeiden kokonaisvaltainen näkemys on heikentynyt verrattuna aiempaan

itsenäisten, pienempien TE-toimistojen ja nykyiseen, laajan alueen ja palvelusektoreihin perustuvan toiminnan välillä.

Edellä kuvattu palvelujen keskittämisen ja seudullisen koordinoitun kokonaisnäkemyksen heikentymisen kehityskulku on mahdollista tapahtua myös silloin, kun keskuskaupungit ottavat laajan alueen kokeilun veto- ja toteutusvastuun. Kunnille onkin tärkeää, että niillä on lainsäädäntöön perustuva, tasavertainen asema työllisyyskokeilun toteuttajana. Keski-Pohjanmaalla kokeilualueen keskuskaupunki on suuri verrattuna muihin kuntiin sekä elinkeinorakenteeltaan ja toimintaympäristöiltään erityyppinen, jolloin on perusteltua toimia hajautetulla verkostomaisella mallilla vastuiden ja velvoitteiden jakautuessa tasaisesti. Kokkolan kaupungilla on myös omat yritys- ja työllisyyspalvelut.

Keski-Pohjanmaan liiton tilaaman ja Kaustisen seutukunnan toteuttaman Keski-Pohjanmaan maaseutualueiden elinvoimapaalvelut 2019 -selvityksessä tuli esiin, että työllisyyden edistämisen sektori on monitahoinen ja vaikeaselkoinen, jossa toimijoiden keskinäinen roolitus ja työnjako eivät ole täysin selviä ja yksiselitteisiä. Kuvaavaa on, että työllisyyden hoidon kokonaiskuva Keski-Pohjanmaalla on todennäköisesti hyvin pienellä määrällä henkilöitä. Toimijat hallitsevat oman tehtäväsektorinsa, mutta oman sektorin ulkopuolinen toiminta on vaikeammin hahmotettavissa ja yhdistettävissä omaa toimintaa tukevaksi. Hankkeet ja muut suunniteltavat toimenpiteet jäävät rajatuille tehtäväalueille ja vaara päällekkäisistä toimenpiteistä on suuri, koska toimijat eivät hahmota koko työllisyyden edistämisen palvelutarjontaa. Työllisyyden edistämisen kokonaisvaltaisesti yli sektori- ja kohderyhmärajojen on vaikeaa, jollei mahdotonta. Kuntien tuntemuksessa koko työllisyyden hoidon kenttään ja toimijaverkostoon on kehitettävää ja tilanne on samankaltainen kuin omia sektoreitaan hoitavilla toimijolla. *Kunnat ovat kuitenkin keskeisessä roolissa toiminnan ohjaamisessa ja rahoittamisessa mm. sote-toimijoiden ja hanketoiminnan osalta ja sekä myös kattamassa pitkittyneen työttömyyden kustannuksia.* Kunnat ovat pidemmän aikaa hakeneet selkeämpää asemaa ja toimintamalleja työllisyyden edistämässä. Kaustisen seudun elinvoimaohjelma 2016-2020 –prosessin yhteydessä päädyttiin kirjaamaan seuraava tavoite: ”Kuntien yhteistyötä syvennetään työllisyyden hoidossa ja työpaikkojen löytämisessä. Tämä tarkoittaa työllisyyden edistämisen toimintamallien kehittämistä ja jo toimivien hyvien käytäntöjen hyödyntämistä”. Seutukunnan toiminta- ja taloussuunnitelmiin on otettu vuodesta 2019 alkaen seudullisen työllisyyskoordinaattorin resurssi. Työllisyyskokeilu tuo kuntien rooliin selkeän ja vahvan aseman ja mahdollistaa koordinoitumman, päällekkäisyyksiä karsivan ja vuorovaikutusta toimijoiden välillä lisäävän toiminnan.

Maaseudun kuntien ottaessa palveluiden järjestämisvastuun palvelut voidaan järjestää asiakkaiden ja työnantajien tarpeisiin ja maaseudun erityispiirteisiin paremmin vastaten. Maaseudulla työttömät työnhakijat joutuvat liikkumaan pitkiäkin matkoja henkilökohtaisen palvelun saamiseksi, mikä on osalle vaikeaa ja myös kallista suhteessa käytettävissä olevaan tuloon. Kokeilussa voidaan luoda erilainen, asiakaslähtöinen ja hajautetumpi toimintamalli asiakaspalveluprosesseihin tukeutumalla kuntien toimitiloihin ja resursseihin sekä hakemalla synergiaa eri toimintojen välille. Palveluiden saavutettavuus paranee ja työllisyyspalvelut vastaavat paremmin alueen olosuhteisiin ja asiakkaiden tarpeisiin.

Kuntien saadessa suuremman roolin ne voivat paremmin ja suoraan yhteensovittaa kuntien yrityspalveluja ja laajempia elinkeinoelämän ja aluekehityksen palveluja työllisyyspalveluihin. Toisena näkökulma on se, että työllisyyspalveluja voidaan paremmin sovittaa myös sote-palveluihin ja muun toimijaverkoston (3. sektori, koulutusorganisaatiot, yritykset) palveluihin. Kunnat näkevät, että kokeilussa käyttöön otettavilla toimintamalleilla voidaan vastata paremmin sekä osaavan työvoiman kysynnän tarpeisiin että toisaalta tehostaa työttömien työnhakijoiden työllistymispolkuja. Myös kuntien työllisyyden hoitoon suunnatut taloudelliset ja henkilöstöresurssit voidaan kohdentaa ja koordinoida nykytilaa paremmin.

1.3. Perusteluja suunnitellulle yhteistoimintaan perustuvalla toteutusmallilla

Pienten kuntien on välttämätöntä ottaa käyttöön toimintamalli, jossa ne voivat toimia yhdessä resurssit ja osaaminen jakaen. Pienillä kunnilla itsellään on liian pienet resurssit ja osaaminen järjestää tehtävän hoitaminen itsenäisesti ja yksinään. Lisäksi valtiolta siirtyvä resurssi pirstaloituisi liian pieniin palasiin, eikä siitä olisi vastaavaa hyötyä yhdelle pienelle kunnalle ja toiminnallisesti järkevälle kokonaisuudelle.

Kaustisen seutukunnalla on alueellaan vahva asema tehtävälloillaan ja sen tehtävät liittyvät läheisesti ja luontevasti työllisyyden edistämiseen ja osaavan työvoiman saamiseen alueen elinkeinoelämän käyttöön. Seutukunta on toiminut käytännön yhteistyössä yli 20 vuotta työllisyyden edistämisen toimijaorganisaatioiden kanssa, esim. TE-toimiston, ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja Kokkotyö-säätiön kanssa. Seutukunnalla on toimiva organisaatio, osaavaa ja kokenutta henkilöstöä sekä vakiintuneet, hajautettuun palvelutoimintaan soveltuvat toimintamallit. Esimerkiksi seutukunnan kehittämisjohtaja on toiminut aiemmin maakuntauudistuksessa Keski-Pohjanmaan maakunnan kasvupalveluiden muutosjohtajana sekä koko maakuntauudistuksen muutosjohtajana. Seutuorganisaation hanketoiminnasta ja kuntien yhteistoiminnan kehittämisestä saatu osaaminen ja kokemus sekä laaja yhteistyöverkosto edistävät huomattavasti työllisyyskokeilun valmistelua ja käynnistymistä sekä toteutuksesta saatavan kokemuksen hyödyntämistä toimintamallien kehittämisessä ja myös levittämisessä.

Seutukunnan yrityspalvelu on vakiintuneesti ohjannut yrityksiä oikeille asiantuntijatahoille yritysten rekrytointitarpeissa ja on ollut aktiivisesti yhdessä mukana suunnittelussa ja toteutuksessa. Yrityspalvelu on tuonut yritysten tarpeita ja vapaita työpaikkoja esille työttömille työnhakijoille, koulutusorganisaatioille ja TE-toimistolle. Yrityspalvelu on myös laatinut useita vuosia starttirahalausuntoja. Kokeilun osalta työllisyyspalvelut voidaan kytkeä suoraan seutuorganisaation toteuttamiin elinkeinopalveluihin sekä kuntien ja muun julkisen sektorin palveluiden kehittämiseen.

Seutukunta on valmistellut useiden, kuntien yhteiseen toimintaan liittyvien tehtävien ja palveluiden käynnistymisen, kuten etsivä nuorisotyön, kuntouttavan työtoiminnan ja maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen käynnistymisen. Seutukunta toteuttaa tällä hetkellä mm. yksinyrittäjien tukihaun prosessia. Seutukunta laatii parhaillaan VM:n avustuksella seudullista kuntien yhteistä digistrategiaa, jossa kunnat luovat yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet digipalvelujen kehittämiseen ja saavutettavuuden parantamiseen.

Seutukunta toteuttaa ja rahoittaa seudullista ja maakunnallista hanketoimintaa, jolla voidaan tukea kuntakokeilua. Hanketoiminta kohdistuu elinkeinoelämän kehittämiseen, työttömien koulutukseen ja ohjaukseen ja TKI-toimintaan. Seutukunta toteuttaa useita omia hankkeita. Seutukunta ja kunnat ovat rahoittaneet pitkään työllisyyttä edistävää ESR-hanketoimintaa. Seutukunta on ollut toteuttajana ja osatoteuttajana useissa ESR-hankkeissa, joissa tavoitteena on edistää työllistymistä ja osaamista ja estää syrjäytymistä. Tällä hetkellä seutukunta toteuttaa MUKAAN! - ESR-hanketta jossa tavoitteena on edistää syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien sekä pitkäaikaistyöttömien asemaa. Hanke on 6:n kunnan laajuinen ja sillä on erinomainen synergia työllisyyskokeilulle. Seudulla on työllisyyskoordinaatioryhmä, jota voidaan hyödyntää kokeilun toteutuksessa. Koordinaatioryhmässä ovat mukana keskeiset toimijat kuten Soite, TE-toimisto, Kela, Kokkotyö-säätiö ja K-P ammatillinen koulutuskuntayhtymä.

Seutukunta tekee yhteistyötä maakunnallisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kuntayhtymän Soite:n kanssa monilla aloilla, mm. liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämisessä sekä digipalveluiden kehittämisessä. Soite on mukana rahoittajana ja osatoteuttajana seutukunnan hanketoiminnassa sekä parhaillaan laadittavassa digistrategian laadinnassa.

2. Kokeilun tavoitteet, toimintamallit, erityispiirteet ja resurssit

2.1 Tavoitteita

Kokeilulle asetettuja tavoitteita ovat:

- Työllisyysasteen nostaminen: kohderyhmän työllistymispolkujen tehostuminen ja työttömyysjaksojen lyhentyminen
- Työvoiman kysynnän lisääminen piilotyöpaikkojen esiin nostamisella ja rekrytointiprosessien tuella
- Osaavan työvoiman turvaaminen ja työvoiman tarjonnan lisääminen seudun yrityksille ja muille työnantajille sekä rekrytointiprosessien nopeutuminen
- Työllisyyspalveluiden vastaaminen paremmin alueen olosuhteisiin ja tarpeisiin
- Palveluiden tasavertaisen saavutettavuuden parantaminen hajautetulla toimintamallilla, erityisesti maaseudulla harvaan asutulla seudulla julkisten palvelujen keskittyessä keskustaajamiin
- Kuntien ja valtion palveluiden yhteensovittamisen tehostaminen maakuntaudistus huomioiden ja siihen valmistautuen
- Kuntien sote-, työllisyys- ja elinkeinopalveluiden sekä niihin liittyvien verkostojen paremmin koordinoitu, resurssitehokkaampi ja tuloksellisempi toiminta maaseudulla
- Valmistautuminen kuntien työllisyysroolin kasvuun ja palvelutehtäviin erityisesti pienten kuntien ja kuntien yhteistoiminnan näkökulmista
- Hajautetun toimintamallien ja palveluprosessien kehittäminen: digitalisaation, verkostojen ja yhteistyökumppaneiden, kuntien toimitilojen ja muiden resurssien hyödyntäminen
- Sähköisten palvelujen ja asiointin kehittäminen

2.2 Hallinnollinen toimintamalli

Kunnat ovat mukana kokeilussa hakijoina ja toteuttajina. Käytännön toimintamallina Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat ovat mukana kokeilussa kuntalain 51§:n mukaisen yhteistoimintaelimensä Lestijärven kunnan lautakunnan Kaustisen seutukunnan kautta. Kunnat laativat kokeilun toteuttamisesta yhteistoimintasopimusta täydentävän sopimuksen, jossa Kaustisen seutukunta vastaa kuntien vastuista ja tehtävistä sekä resurssoinnista kokeilun ajan. Seutukunta toimii kokeilussa siirtyvän TE-henkilöstön ja muiden resurssien vastaanottajana.

Kokeilu toteutetaan osana Kokkolan seudun ja Keski-Pohjanmaan maakunnan kuntien työllisyyskokeilua. Kokkolan kaupungin roolina on johtaa ja koordinoida kokeilua. Maakunnallisessa kokeilussa laaditaan tarvittavat yhteistyö- ja muut sopimukset sekä perustetaan yhteistyöelin ja kokeilun toteuttajien yhteiset työ- ja kehittämisryhmät.

2.3 Tehostettu palveluprosessi maaseutumaaisessa toimintaympäristössä

Seudullista palveluprosessia kehitetään maakunnallisessa yhteistyössä, kehittäen yhteisiä toimintamalleja maaseutumaiseen, pienten kuntien muodostamaan sekä pienyritys- sekä maaseutuvaltaiseen

toimintaympäristöön soveltuvaksi. Kokeilussa sovelletaan tehostettua palvelumallia maaseutumaisessa toimintaympäristössä ja elinkeinorakenteessa yhdistettynä kuntien ja valtion työllisyys- ja elinkeinopalveluiden keskinäisen synergian lisäämiseen ja toimijaverkoston koordinoituun toimintaan. Tehostetun palvelumallin osa-alueita ovat muun muassa työnhaun vahvaan alkuun panostaminen, työttömien yksilöllinen kohtaaminen, laaja-alainen palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus. Palveluprosessissa hyödynnetään ja kehitetään edelleen alueella jo toimivaa verkostomaista työllisyyden hoidon toimintamallia, jossa koordinoivana tahona on säännöllisesti kokoontuva eri toimijoista koostuva, jo tällä hetkellä toiminnassa oleva työllisyyskoordinaatioryhmä. Kokeilussa toimintamallia muokataan kuntavetoiseen suuntaan ennakoiden tulevat muutokset kuntien vastuun lisäämisessä sekä tulevan maakunnan tehtävät huomioiden.

Erityispiirteenä ja kokeilun painopisteenä on vahva toimijaverkoston yhteistyö ja hyödyntäminen asiakkaiden hyväksi, joka on välttämätöntä maaseutumaisessa ympäristössä koulutus- ja kehittämisyksiköiden toimipisteiden vähäisyyden tai olemattomuuden takia. Alueella toimii työvalmennusta tarjoavan Kokkotyö-säätiön yksiköitä sekä lisäksi yksi ammatillisen koulutusyhtymän toimipiste. Lisäksi alueella toimii maakunnallisesti sosiaalihuollosta, perusterveydenhuollosta ja erikoissairaanhoidosta vastaava Soite.

Toisena erityispiirteenä osakokeilussa on tiivis kytkentä kuntien elinkeinopalveluihin. Kaustisen seutukunta hoitaa kuntien puolesta seudullisena yrityspalveluna yritysneuvontaa, uusyrityäjyyden palveluita ja yrityskehittämistä. Yrityspalvelun toiminnassa on mukana yritysten rekrytoinnin avustamista, työpaikkojen välittämistä ja yhteistyötä esim. rekrytointikoulutusten suunnittelussa. Yrityspalvelu on alueella rekrytointitarpeita kokoava ja välittävä taho, joka tuntee erinomaisesti alueen yritykset. Seutukunta toteuttaa myös alue-markkinointia, jossa tuodaan esiin myös työmahdollisuuksia. Jo olemassa olevan toiminnan pohjalta kokeilussa kehitetään seudullista yrityspalvelua so. kuntien elinkeinopalveluja kohti lisääntyvää vastuuta työllisyyden hoidossa. Yrityspalvelujen tiiviillä kytkemisellä työllisyyspalveluihin nähdään koituvan monia hyötyjä ja sillä voidaan tehostaa ja nopeuttaa työllistymis- ja rekrytointiprosesseja.

Kokeilussa palvelut voidaan järjestää joustavammin hyödyntäen pienten kuntien muodostamaa palveluverkostoa. Työllisyyspalveluja tarjotaan tarvittaessa jokaisessa kunnassa henkilökohtaisena palveluna, joka mahdollistuu kunnissa olevien tilojen kautta ts. kuntiin voidaan luoda palvelupisteitä, joihin asiakkailta on lyhyempi matka ja matalan kynnyksen käynti. Henkilökohtaisesti annettujen palveluiden saavutettavuus paranee olennaisesti. Seutukunnalla on toimisto- ja neuvottelutiloja käytössään jokaisessa kunnassa, joita voidaan hyödyntää sekä työnhakija- että yritysasiakkaiden palvelussa. Kuntiin luodaan sähköisen asioinnin ja videoyhteydellä toteutettavien henkilökohtaisten keskustelujen mahdollistavia palvelutiloja, joissa on saatavilla myös ns. digitukea kuntien henkilöstön toimesta. Seutukunnalla ja kunnilla on käytössään M365 -ohjelmistot ja hyvät tietoliikenneyhteydet, jolloin asiakaspalvelussa ja myös kaikessa muussa toiminnassa hyödynnetään videovälitteisiä tapaamisia ja kokouksia mahdollistaen etäpalvelu. Asiakas voi omasta kotikunnastaan saada palvelua joko kotoaan tai kotikunnassaan sijaitsevasta palvelupisteestä. Seutukunta ja kunnat ovat sitoutuneet digitalisaation edistämiseen VM:n tavoitteiden mukaisesti. Parhaillaan laadittavassa kuntien yhteisessä digistrategiassa sitoudutaan palvelulupauksiin ja yhteisiin tavoitteisiin sekä linjataan kehittämistoimet.

Kaustisen seutukunnalla on hyvin tiivis ja pitkäaikainen yhteistyö TE-toimiston ja muiden työllisyyttä edistävien toimijoiden kanssa, jolloin kokeiluun liittyvä muutosprosessi sekä tehtävien siirtymä vakiintuneella, pienehköllä toiminta-alueella on joustavaa ja keskimääräistä helpompaa toteuttaa kuin esimerkiksi suurilla kaupunkiseuduilla.

Seutukunta hyödyntää kokeilussa verkostojaan ja yhteistyökumppaneita, kuten esimerkiksi ammatillisia koulutusorganisaatiota, kuntouttavaa työtoimintaa järjestäviä toimijoita sekä alueella toimivaa maakunnallista perus- ja erikoissairaanhoidon kuntayhtymää Soite:a. Seutukunta täydentää ja tukee kokeilua mahdollisilla erillisillä ESR-rahoitteisilla hankkeilla, jotka kohdistuvat kokeilussa tarvittaviin lisä- ja täydentäviin toimenpiteisiin.

Kokeilun ohjaus

- Seutukunnan kuntien johtajien muodostama johtoryhmä
- Kehittämisohtaja
- Seudullinen työryhmä
- Maakunnallinen työryhmä ja ohjausryhmä

2.4 Resurssit ja puitteet

Taloudelliset resurssit

Kunnat osoittavat seutukunnan talousarvioon kokeilun toteutukseen tarvittavan määrän rahoitusta. Seutukunnan kokeiluun kohdistama resurssi on vuositasolla yhteensä noin 40 000,- ja se on seutukunnan talousarviossa olevaa kuntien rahoitusta seutukunnan henkilöstö-, matka- ja tilakuluihin sekä kehittämiseen ja tiedottamiseen.

Henkilö-, palvelu- ja kehittämisresurssit

Kokeilu toteutetaan rekrytoimalla uutta henkilöstöä sekä osoittamalla kokeiluun seutukunnan nykyisen henkilöstön resursseja. Kokeilun vastuuhenkilönä toimii työllisyyskoordinaattori, joka vastaa kokeilun toteuttamisesta Kaustisen seutukunnan kuntien alueella. Koordinaattorin tehtävät liittyvät sekä kokeiluun että yleisemmin seudun työllisyyden, työnhakijoiden työllistymisen ja yritysten rekrytoinnin edistämiseen liittyviin toimenpiteisiin. Työllisyyskoordinaattorin kokeiluun liittyvät tehtävät ovat:

- seudullisen kokeilualueen koordinaattori ja maakunnallisen kokeilun yhteyshenkilö
- hallinnon, seurannan ja raportoinnin vastuuhenkilö
- palveluprosessien kehittäminen
- käytännön asiakaspalveluprosesseissa toiminen ja päätösten tekeminen

Koordinaattorin tehtävää varten perustetaan virka Lestijärven kuntaan Kaustisen seutukuntaan. Koordinaattori on osa-aikainen, käyttäen kokeiluun noin 70% työajastaan. Työaikaa voidaan lisätä tarpeen mukaan.

Seutukunnan muu henkilöstö tukee kokeilua oman toimensa ohella. Henkilöstö osallistuu kokeiluun liittyvien tehtävien toteuttamiseen seuraavalla tavalla:

- Yritysneuvojat välittävät kokeiluun yritysten rekrytointitarpeita, etsivät ns. piilotyöpaikkoja, hoitavat aloittavien yrittäjien neuvontaa, avustavat aloittavaa yrittäjää erilaisissa laskelmissa ja suunnitelmien teossa sekä laativat Starttiraha -lausuntoja kokeilun puitteissa. Yrittäjät välittävät yritysten rekrytointitarpeita kokeilussa hyödynnettäväksi.
- Seutukunnan tilastoasiantuntija tuottaa kokeiluun tarvittavia tilastoja pl. TE-hallinnon järjestelmät
- Seutukunnan johto ja muu henkilöstö osallistuvat kokeiluun liittyvien toimenpiteiden suunnitteluun, kehittämiseen, seurantaan ja raportointiin.

Seutukunnan hankehenkilöstö toimii toteuttamisen kumppanina. Seutukunnalla on käynnissä elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyyden edistämiseen liittyvää hanketoimintaa. Kaustisen seutukunta toteuttaa Mukaan! -hanketta, joka kohdistuu vaikeimmassa asemassa olevien työttömiin ja syrjäytymisuhan alaisiin henkilöihin. Hankkeessa on 2 työntekijää, jotka tukevat kokeilussa tehtävää kehittämis- ja palvelutoimintaa oman hankkeensa puitteissa

Asiakkaiden tukemisessa mm. sähköisessä asiointinnissa ja palveluihin ohjaamisessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan asiointipiste-toimintamallien mukaisesti kuntien palveluneuvoja. Etsivä nuorisotyön työntekijät ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita.

Toimitilat ja palveluverkosto

Pohjanmaan TE-toimisto Kaustisen palvelupiste

- Pohjanmaan TE-toimiston Kaustisen palvelupiste toimii kokeiluhenkilöstön työskentelytilana
- Tilasta on suunniteltu muodostettavan yhteispalvelutoimisto, jossa mukana olisivat TE-toimisto, KELA, seutukunta, Ohjaamo ja ESR-toimijoita.
- Asiakaspalvelu
  - o lähipalvelu ja kasvokkain annettava palvelu
  - o asiakkaiden käytössä olevat palvelukoneet
  - o palveluneuvojan palvelut
  - o etäpalvelutila (erillinen äänieristetty tila varustettuna videoneuvotteluvälineillä)

Kuntien palvelupisteet 4 kpl

- Kokeiluhenkilöstölle osoitetuissa työpisteissä
- Asiakaspalvelu
  - o lähipalvelu ja kasvokkain annettava palvelu työpisteissä
  - o asiakkaiden käytössä olevat palvelukoneet kuntien yhteispalvelupisteissä
  - o kunnan yhteispalvelupisteen palveluneuvojan palvelut
  - o etäpalvelutila (erillinen äänieristetty tila varustettuna videoneuvotteluvälineillä)

Koulutus- ja valmennustilaisuuksien sekä muiden ryhmätapaamisten tilat

- Kaustisen yhteispalvelutoimisto
- Kuntien virastot: kokous-, pienryhmä- ja auditoriotiloja eri kunnissa

3. Kokemukset mahdollisista aiemmista kokeiluista

Kaustisen seutukunnan kunnat eivät ole olleet mukana aiemmissa kokeiluissa työllisyyspalvelujen järjestäjinä. Kunnat olivat mukana Keski-Pohjanmaan maakunnallisessa työvoima- ja yrityspalvelukokeilussa, mutta ko. kokeilussa painopiste oli toimintamallien kehittäminen järjestämisvastuun säilyessä TE-toimistolla. Kokeilussa kehitettiin kuntien, valtion ja toimijaverkoston yhteisiä toimintamalleja, joita voidaan hyödyntää tulevassa kokeilussa. Aiemmasta kokeilusta jäi myös pysyviä maakunnallisia yhteistyömuotoja työryhmien ja neuvottelukuntien muodossa.

Kaustisen seutukunta oli vuosina 2015-2018 mukana Kokkolan kaupungin koordinoimassa ”Ohjaamo Keski-Pohjanmaa” hankkeessa koordinoiden ja kehittäen edellytyksiä Ohjaamo-konseptin toteuttamiselle maaseutualueella. Usean ministeriön yhteistyöhankkeena ajatellun Ohjaamo -konseptin tarkoituksena oli ja on ollut toteuttaa useiden eri valtion hallinnonalojen yhteistyönä syrjäytymisuhan alla oleville 16-29 -vuotiaille nuorille ns. yhden luukun periaatteella toimiva palvelukokonaisuus. Ohjaamosta on muodostunut isojen kaupunkien palvelukonsepti ja valitettavasti osa Ohjaamo -kokeilun potentiaalista maaseutumaisilla alueilla on jäänyt hyödyntämättä. Kaustisen seutukunta ehdotti jo tuolloin vahvaa yhteistyötä kuntien ja erityisesti kunnissa olevien etsivän nuorisotyön sekä TE-viranomaisen välillä, jotta maaseutumaisen alueen erityispiirteet olisi voitu paremmin huomioida. Näimme niin, että erityisesti nuorille työnhakijoille palvelun oikea-aikaisuus (ns. välitön puuttuminen) olisi hyvin tehokas keino ehkäistä mahdollista syrjäytymiskehitystä. Tämä olisi vahvistanut erityisesti nuorten työnhakijoiden palveluiden oikea-aikaisuutta ja osuvuutta resursien järkevällä käytöllä, kun sekä valtion (TE-palvelut) että kunnissa olevat (etsivä nuorisotyö) yhteydenpito olisi jatkuvaa ja reaaliaikaista. Näemme yhä, että näitä kokemuksia ja näkemyksiä on mahdollista ja paikallaan soveltaa työllisyyskokeilussa.

4. Kommentit työllisyyskokeilua koskevaan hallituksen täydentävään esitykseen

Kuntien yhteistoiminnan mahdollistaminen ja järjestämisvastuun siirtäminen yhteiselle toimielimelle on erittäin hyvä asia ja se mahdollistaa laajojen kokeilujen toteuttamisen pienille kunnille edellä kuvattujen perustelujen takia. Pienten kuntien yhteistoiminta on suorastaan välttämätöntä palvelujen järjestämisedellytysten saavuttamisen vuoksi ja kokeilun toteuttamiseksi käytännössä. Yksittäisen pienen kunnan resurssit ja osaaminen ovat vaatimattomat tai jopa riittämättömät kaikkien tarvittavien palveluiden järjestämiseen. Järjestämisvastuun siirto yhteistoimintaelimelle sekä myös kuntien väliset muut yhteiset sopimukset, esimerkiksi henkilöstön käytettävyydestä kuntien välillä, ovat keinoja saada riittävän laajat resurssit ja osaaminen palveluiden järjestämiseen. Laki asetuksineen tulee olla mahdollistava ja joustava eikä liiallisesti yksityiskohtia ohjaileva siten, että alueilla voidaan rakentaa tarkoituksenmukaisimmat toimintamallit yhteistoimintaan. Ehdotus antaa siihen valmiudet.

Yhteistoiminta eri muodoissaan mahdollistaa kuntien yleiseen toimialaan sisältyvien tehtävien ohella lakisääteisten palvelujen toteuttamisen alueiden ja niiden asukkaiden tarpeiden mukaisilla toimintamalleilla. Toimintamallit kaupunki- ja maaseutualueilla ovat väistämättä erilaisia mm. maantieteellisten etäisyyksien,

liikkumis- ja kuljetuspalveluiden saatavuuden, elinkeino- ja työpaikkarakenteen, pienempien työpaikka- ja asiakasmäärien sekä työllistämiseen palveluita tarjoavien toimijoiden vähäisemmän määrän takia.

Pienet kunnat voivat joustavasti järjestää palveluitaan yhdessä ja ne voivat hyödyntää sekä yhteisiä että kuntakohtaisia resurssejaan sopivaksi katsotulla tavalla, kuten Kaustisen seutukunnan suunnitelman osalta voidaan todeta. Kunnat järjestävät tällä hetkelläkin yhteistoiminnassa mm. maaseutuhallinnon, palo- ja pelastustoimen sekä ympäristöterveyden palveluja, joten työllisyyskokeiluun mahdollistettava kuntien yhteistoiminta on jo totuttu ja mielekkääksi koettu toimintamalli kuntien parissa.

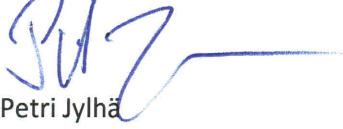
Kokeilulaissa esitetään yhteistoimintaelimen perustamista, mikä on myös erityisen kannatettava seikka. Kunnat toimijoina on tarpeellista tuoda esiin muutosehdotuksen mukaisesti. Kokeiluun liittyvään kuntien ja TE-toimistojen yhteistoimintaan tulee lisäksi luoda myös muita työkaluja ja menetelmiä, jotta erityisesti asiakaspalvelun rajapinnassa valtion ja kuntien yhteistoiminta ja asiakaslähtöinen palveluiden kehittäminen sekä palveluiden vaikuttavuus tehostuu. Muutosvaiheessa käyttöön otettu henkilöstön valmennusohjelma on syytä ylläpitää koko kokeilun ajan.

Kokeilulaissa tuodaan esiin asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien siirtyminen kunnille, mikä on luonnollisesti tarpeellista. Asiakaspalveluprosessien osalta TE-toimistot ovat kehittäneet voimakkaasti sähköisiä palvelujaan, joista osa on siirtymässä kokeilualueiden hyödynnettäväksi. Tässä yhteydessä olisi tärkeää huomioida se, että muutosvaiheessa kuntien ja TE-toimistojen sähköisiä palveluja kehitetään yhdessä ja samaan suuntaan. Arjen asiakaspalvelussa käytettävät etäyhteydenpitovälineet, kuten videoneuvottelut, tulee olla toimivia, helppokäyttöisiä ja samankaltaisia. Kunnilla on erilainen tilanne ja valmiudet sähköisten järjestelmien kehittämiseen, mikä tulee huomioida valmistelun ja toimeenpanon aikana. On tärkeää, että järjestelmät kehittyvät yhtenäiseen suuntaan, jolloin nähdäksemme TEM:in ohjaus korostuu ja esimerkiksi VM:n kautta kuntadigi-tyyppiset valtionavustukset ja kehittämishankkeet mahdollistavat järjestelmien kehittämistä.

TE-toimiston puhelinpalvelun osalta olisi hyvä, jos TE-palvelujen puhelinpalvelu saa ja pystyy kertomaan myös kokeilun alueen muista palveluista, kuten kuntien omana hankkimistaan palveluista. TE-toimistojen ja kuntien yhteiset henkilöt ovat tarvittava lisäys, jolla voidaan varmistaa osaaminen ja henkilöresurssi.

Starttirahalausuntojen osalta tulee mahdollistaa se, että kuntien palveluksessa oleva henkilöstö pystyy niitä tekemään hallinnollisesti ongelmitta ja ilman erillistä kilpailutusta. Käytännön esimerkkinä Kaustisen seutukunnan osalta seutuorganisaatiossa työskentelevä yritysneuvoja voisi laatia lausunnon ja starttirahapäätöksen tekisi joko seutukunnan viranhaltijana toimiva työllisyyskoordinaattori tai kuntien yhteisesti sopima virkahenkilö. Yritysneuvojilla on laadukkaat työkalut ja osaaminen lausuntojen laatimiseksi. Menettelyn etuna olisi se, että lausunnon laatijalla on aito ja todellinen tuntemus paikallisesta markkinatilanteesta. Menettely olisi myös kustannustehokasta, sillä lausuntoja voitaisiin laatia osana kuntien jo muutoinkin rahoittamaa yrityspalvelua ja se täydentäisi ko. henkilöiden tehtäväkuvia luonnollisella tavalla. Ulkopuolisen asiantuntijan hankinta olisi todennäköisesti kalliimpaa eikä paikallisten markkinoiden tuntemus olisi samalla tasolla.

Halsualla 22.9.2020

Petri Jylhä
kehittämiskoordinaattori
Kaustisen seutukunta

p. 050 551 3030

petri.jylha@kaustisenseutukunta.fi

www.kaustisenseutu.fi

www.visitkaustisenseutu.fi

<https://www.facebook.com/kaustisenseutu>

<https://www.instagram.com/kaustisenseutu>